

מרחבים וקטוריים.

תת-מרחב הנפרש ע"י קבוצת וקטורים. מרחב שורות, מרחב עמודות.

1. יהי F שדה, V מרחב וקטורי מעל F , $X = \{x_1, \dots, x_n\} \subseteq V$, תת-מרחב ב- V הנפרש (הנוצר) ע"י X (הסימון: $Span(X)$ או $Span\{x_1, \dots, x_n\}$) הוא אוסף כל איברי V בעלי ייצוג כצירוף לינארי של x_i :

$$Span(X) = \left\{ x \in V \mid \exists c_i : x = \sum c_i x_i \right\}$$

2. למה. א. $Span(X)$ תת מרחב וקטורי של V .

ב. אם W תת-מרחב ב- V המכיל את כל ה- x_i , אז $Span(X) \subseteq W$.

הוכחה. א. יש להוכיח כי אם $x \in Span(X)$ אז $cx \in Span(X)$ וגם כי אם $x, y \in Span(X)$

אז $x + y \in Span(X)$. נבדוק את התכונה הראשונה. אם $x \in Span(X)$ אז $x = \sum c_i x_i$

עבור בחירה מסוימת של c_i . אזי $cx = \sum cc_i x_i$. גם כן אם $x = \sum c_i x_i$ ו- $y = \sum d_i x_i$ אז

$$x + y = \sum (c_i + d_i) x_i$$

ב. אם $x_i \in W$ אז $c_i x_i \in W$ לכל i ולכן $\sum c_i x_i \in W$.

3. דוגמא.

תהי $A \in Mat_{m,n}(F)$. יהיו שורותיה של A $a_1, \dots, a_m$. נגדיר $Rows(A) = Span\{a_1, \dots, a_m\}$

– מרחב השורות של A .

באותה דרך מגדירים מרחב עמודות של A , $Col(A) = \{a^1, \dots, a^n\}$, כאשר $a^1, \dots, a^n$ עמודות

של המטריצה A .

4. תכונות של $Rows(A)$.

תת-מרחב הדורות $Rows(A)$ לא משתנה כאשר מפעילים על A פעולות יסוד:

כפי שראינו קודם, הפעלת פעולת יסוד שקולה להכפלה במטריצת יסוד E מצד שמאל.

במקרה של פעולה (מטריצה) E_{ij} אנחנו מקבלים אותן שורות (אך בסדר אחר).

במקרה של פעולה $E_i(\lambda)$ השורה מס' i מוכפלת ב- λ - וזה בברור לא משנה את מרחב השורות.

במקרה $E = E_{ij}(c)$ השורה החדשה מס' i , a'_i , ניתנת ע"י הנוסחה $a'_i = a_i + ca_j$. זה אומר כי

המרחב $Rows(EA)$ מוכל במרחב $Rows(A)$. ההכלה $Rows(A) \subseteq Rows(EA)$ נובעת מכך

שפעולות יסוד הפיכות.

קל לחשב מימד של מרחב שורות עבור מטריצה בצורת מדרגה.

תהי A בצורת מדרגה, כך שהשורות $a_1, \dots, a_k$ שונות מאפסת ו- $a_{k+1} = \dots = a_m = 0$.

אזי $\dim Rows(A) = k$. הנה ההוכחה. נניח כי $\sum_{i=1}^k c_i a_i = 0$. אם $a_{1j} \neq 0$ הרכיב השמאלי

ביותר השונה מאפס בשורה הראשונה, אז $a_{ij} = 0$ עבור $1 < i$. כיוון שהרכיב ה- j בסכום

$\sum_{i=1}^k c_i a_i$ שווה לאפס, $c_1 = 0$. עכשיו אנחנו יכולים להוכיח באותה דרך כי $c_2 = 0$, וכו'.

כמסקנה משתי הטענות דלעיל אנחנו מסיקים לבסוף כי $\dim Rows(A) = rk(A)$.

5. תכונות של $Col(A)$.

קודם כל, יש לציין תפקיד חשוב של המרחב $Col(A)$: למערכת משוואות $Ax = b$ קיים פתרון אם ורק אם $b \in Col(A)$. ואמנם, העמודה x היא פתרון של המערכת אם ורק אם

$$x_1 a^1 + \dots + x_n a^n = b$$

גם כאן קל למצוא את המימד של $Col(A)$ במקרה ש- A בצורת מדרגה. כי אם ל- A k שורות השונות מאפס, המרחב $Col(A)$ הוא בדיוק אוסף העמודות b המקיימות $b_{k+1} = \dots = b_m = 0$. לכן, אם A בצורת מדרגה אז $dim Col(A) = k = rk(A)$ – זהה למימד מרחב השורות. לצערנו, מרחב העמודות משתנה כאשר אנחנו מבצעים פעולות יסוד. למרות זאת, עדין נכון כי $dim Col(A) = rk(A)$ עבור כל מטריצה A . כדי להוכיח זאת, אנחנו נעקוב אחרי מה שקורה כשמבצעים פעולות יסוד.

למה. תהי E מטריצה הפיכה (למשל, מטריצת יסוד). אזי $b \in Col(A)$ אם ורק אם $Eb \in Col(EA)$.

הוכחה. כי המשוואות $Ax = b$ ו- $EAx = Eb$ שקולות אם E מטריצה הפיכה.

משפט. $dim Col(A) = rk(A)$ עבור כל מטריצה A .
הוכחה. הטענה כבר הוכחה עבור A בצורת מדרגה. לכן, מספיק לנו לבדוק כי אם E הפיכה, $dim Col(A) = dim Col(EA)$. אך הלמה דלעיל גוררת כי אם $\{v_1, \dots, v_k\}$ בסיס ב- $Col(A)$ אז $\{Ev_1, \dots, Ev_k\}$ בסיס ב- $Col(EA)$.

ואמנם, אם $\sum_{i=1}^k c_i Av_i = 0$ אז $\sum_{i=1}^k c_i v_i = A^{-1}(\sum_{i=1}^k c_i Av_i) = 0$ ואז $c_i = 0$ כי v_i בת"ל.

וכיוון ש- v_i פורשים את $Col(A)$, Ev_i פורשים $ECol(A) = Col(EA)$. המשפט הוכח.

נציין כי כמו שקיבלנו בסעיף הקודם כי $dim Rows(A) = rk(A)$, אפשר היה להסיק כי מימד מרחב העמודות שווה לדרגת העמודות. לכן, אנחנו בעצם הוכחנו כי דרגת השורות של מטריצה שווה לדרגת עמודותיה.